

Til: Fakultetsstyret
Fra: Dekanen
Sakstype: vedtakssak
Saksnr:
Møtedato: 15.mars 2024
Notatdato: 18. februar 2024
Saksbehandler: KMPD

Anmodning om tilsetting i faste forskerstilling finansiert ved basistildelingen

ARENA Senter for europaforskning har anmodet fakultetet om å lyse ut en fast forskerstilling finansiert over Kunnskapsdepartementets rammetildeling (heretter omtalt som basistildeling). ARENA er organisert under fakultetet på lik linje med fakultetets institutter. Kunngjøringer av- og ansettelse i faste vitenskapelig stillinger tilligger fakultetsstyrets myndighetsområde. Fakultetsstyret har delegert myndighet for innstilling og ansettelse i vitenskapelige stillinger på fakultetet til Innstillings- og ansettelsesutvalg (AU). Ansettelse i en fast forskerstilling finansiert ved basistildelingen innebærer en økonomisk risiko som bæres av alle fakultetets enheter og er derfor en strategisk viktig og prinsipiell beslutning som fakultetsstyret bør behandle i plenum.

Kort om ARENA Senter for europastudier

ARENA er en grunnenhet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Senteret har 16,3 årsverk (ref. tabell 1) hvorav fire fast ansatte forskere i 100% stilling, to forskere i 40% stilling, fem stipendiater, en postdoktor og fire administrative årsverk. Av de fire ansatte forskerne i 100 % stilling vil én gå av for aldersgrensen i 2025 og én i 2026. Den ene av disse stillingene er allerede erstattet ved en fast ansettelse. I tillegg går en forsker i 40% stilling av for aldersgrensen i 2028.

Senteret har et totalbudsjett på 28,4 millioner kroner. Basisbevilgningen fra fakultetet er i 2024 på 10,1 millioner kroner. Senteret er et rent forskningssenter og er den eneste av fakultetets grunneheter som ikke har studieportefølje. Dette gjør at ARENA er avhengige av ekstern finansiering og av nettobidrag fra eksternt finansiert virksomhet for å dekke senterets totale kostnader. Ettersom ARENA ikke har undervisningsoppgaver, er alle de faste vitenskapelige stillingene ved ARENA rene forskerstillinger. Senterets faste forskerstillinger er finansiert over ARENAs basisbevilgning.

Ansatte i forskerstillinger 2023-2028 ARENA

Tabell 1: Årsverk 2023-20208

Row Labels	Sum of 2023	Sum of 2024	Sum of 2025	Sum of 2026	Sum of 2027	Sum of 2028
Andre stillinger	4,77	5,07	5,00	5,00	5,00	5,00
1054 Kontorsjef	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1363 Seniorkonsulent	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1364 Seniorrådgiver	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1434 Rådgiver	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1363 Seniorkons.	0,17	0,17				
1475 Inst.leder	0,60	0,90	1,00	1,00	1,00	1,00
Rekrutteringsstillinger	5,00	5,67	6,00	5,08	5,00	3,00
1017 Stipendiat	5,00	5,00	5,00	4,75	5,00	3,00
1352 Postdok		0,67	1,00	0,33		
UFF-stilling unntatt rekr.st.	6,53	5,38	4,30	3,30	3,30	2,90
1109 Forsker	0,73	0,08	-	-	-	-
1183 Forsker	4,80	4,80	3,80	2,80	2,80	2,40
1108 Vit. assistent	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Grand Total	16,30	16,12	15,30	13,38	13,30	10,90

Tidslinje for fakultetsstyrets (FS) behandling av dimensjonering av ARENA i forrige styreperiode

ARENAs organisasjon og økonomiske situasjon har vært gjenstand for styrebehandling i flere omganger. Under følger en tidslinje for- og oppsummering av fakultetsstyrets tidligere styrebehandling av disse sakene (fem separate styremøter i perioden 2020-2022). Hvert enkelt saksfremlegg har omfattende dokumentasjon. Dette er viktig bakgrunnsinformasjon for styrets beslutning 15.mars 2024.

Fakultetsstyrets beslutning vil i realiteten være en fagstrategisk beslutning, da den kan innebære en prioritering av ARENAs europaforskning over annen forskning ved fakultetet og en flytting av midler fra undervisning til forskning (viser til [Dekanens fagstrategiske vurdering](#) av ARENA i fakultetsstyremøtet 22. mars 2022) Normalt prioriteres forskningsområder på grunnenhetsnivå på bakgrunn av interne faglige prioriteringer på grunnenheten.

Tidslinje:

11. juni 2020: (Se D-sak 2 for samtlige sakspapirer: [Innkalling til møte i fakultetsstyret - Det samfunnsvitenskapelige fakultet \(uio.no\)](#))

FS diskuterte dimensjonering av ARENA og ARENAs økonomiske situasjon med utgangspunkt i V-sak 3 Økonomirapport for tredje tertial fra FS møte i mars 2020, som viste at ARENA ved inngangen av 2020 hadde et akkumulert merforbruk på ca. 8,5 MNOK. Fra diskusjonen (hentet fra protokollen):

- *Fakultetsstyret diskuterte de to forslagene ARENAs styre lanserte som langsiktige løsninger på det akkumulerte merforbruket.*
- *Styret ønsker en holdbar og varig løsning for ARENA. Over tid har ARENA hatt en høyere aktivitet enn de har hatt økonomisk dekning for. Fakultetsstyret har ansvar for å følge opp og gjøre noe når en av enhetene er i en slik økonomisk situasjon.*
- *Det var bred enighet i styret om at det bør utarbeides et notat med forslag til konkrete alternative løsninger med vurdering av fordeler, ulemper og risiki. Vurderingen bør skje i dialog med ARENA.*

Lenke opp:

[Dekanens fremleggsnotat, datert 4.juni 2020](#)

[ARENAS senterleders fremleggsnotat til ARENAS styremøte 11.mai 2020, datert 5.mai 2020](#)

I etterkant av FS-møtet i juni 2020, ble det nedsatt en administrativ arbeidsgruppe som utarbeidet en analyse av den økonomiske situasjonen ved ARENA Senter for europaforskning.

17. desember 2020: (Se D-sak 1 for samtlige sakspapirer: [Innkalling til møte i fakultetsstyret - Det samfunnsvitenskapelige fakultet \(uio.no\)](#))

Arbeidsgruppens analyse ble presentert for FS. FS ble invitert til å diskutere «i hvilken grad de skisserte løsningene gir realistiske, holdbare og strategisk ønskelige løsninger på problemet knyttet til ARENAS akkumulerte merforbruk og hvordan risikoen som ligger i ARENAS avhengighet av eksterne prosjektmidler bør håndteres.» På møtet gav FS uttrykk for at det mente at senterleder og ARENA burde få mer tid å legge planer for ARENAS faglige fremtid, inklusive økonomiske situasjon.

I etterkant av FS møte i desember 2020 bad fakultetet derfor ARENA om å utarbeide et dokument som redegjorde for senterets ønsker og planer, inkludert konkretiserte løsninger, for senterets utfordringer på kort og lang sikt. Etter oppfølgings samtale mellom dekan og senterleder var det klart at planene burde dreie seg om ARENAS fremtid som et forskningssenter med tilsatte forskere med forskningsoppgaver og en spesialisert forskningsadministrasjon.

Med henvisning til ARENAS avhengighet av ekstern finansiering og at det å utarbeide et slikt dokument var en betydelig lederoppgave, tilbød fakultetet seg å dekke tilsvarende halvparten av senterleders lønnskostnader ved ARENA i inntil seks måneder. Fakultetet gav uttrykk for at det ville være fint om dokumentet forelå i midten av august 2021, men at senterleder kunne få mer tid ved behov.

Lenke opp:

[Dekanens fremleggsnotat, datert 12.desember 2020](#)

[Arbeidsgruppens analyse](#)

[Notat fra ARENAS senterleder til styremøtet, datert 9.desember 2020](#)

19. mars 2021: (Se O-sak 3 for samtlige sakspapirer: [Innkalling til møte i fakultetsstyret - Det samfunnsvitenskapelige fakultet \(uio.no\)](#))

FS ble orientert om status for saken og bestillingen ARENA hadde mottatt fra fakultetet. Fra protokollen:

«Fakultetet har som oppfølging av styrets diskusjon i brev til ARENA av 25. februar 2021 bedt senteret utarbeide et dokument der det redegjøres for senterets ønsker og planer på kort og lang sikt. Det går fram av brevet at fakultetet gjerne mottar et slikt dokument fra ARENA innen 15. august 2021, men at senteret kan gis mer tid ved behov. Dokumentet fra ARENA vil bli lagt fram for fakultetsstyret når det foreligger.»

Lenke opp:

[Dekanens fremleggsnotat, datert 9.mars 2021](#)

[Fakultetets bestilling til ARENA \(Ephortesak 2021/2594\)](#)

16. desember 2021: (Se O-sak 8 for samtlige sakspapirer: [Innkalling til møte i fakultetsstyret - Det samfunnsvitenskapelige fakultet \(uio.no\)](#))

Fakultetet mottok ARENAs senterleders notat om ARENAs planer i november 2021, og notatet ble sendt FS som del av sakspapirene til FS møte 16. desember. Samtidig ble det klart at ARENAs resultatutvikling per oktober 2021 og senterets budsjett for 2022, vedtatt av ARENAs styre den 6. desember 2021, bygget på forutsetninger som fakultetet hadde behov for å gjennomgå i dialog med ARENA. Denne dialogen forutsatte oppdaterte langtidsprognoser for fakultet og senter. På dette tidspunktet kunne det ikke utarbeides langtidsprognoser, hverken for ARENA eller for fakultetet som helhet, pga problemer knyttet til innføring av nytt økonomisystem ved UiO. Dekanen foreslo derfor at saken skulle utsettes til fakultetsstyrets møte i mars 2022. FS tok saken til orientering, med følgende tilføyelse: *Fakultetsstyret tar saken til orientering. Styret ber om at dekanen til møtet i mars forbereder saken, ikke bare med fokus på ARENAs økonomiske utvikling, men også for en bredere fagstrategisk diskusjon. Styret etterlyser videre ARENAs redegjørelse for hvor senteret ser muligheter for samarbeidsrelasjoner mellom senteret og øvrige enheter ved fakultetet og hvilke initiativ som eventuelt er tatt/planlegges for å utnytte mulighetsrommet som fakultetstilknytningen gir.*

Lenke opp:

[Dekanens fremleggsnotat, datert 7. desember 2021](#)

[Senterleders redegjørelse for ARENAs planer, datert 22. november, med to vedlegg](#)

[Vedlegg 1 – ARENA - regnskapsrapport 1. tertial og oppdatert prognose 2021](#)

[Vedlegg 2 – Note on ARENA's financial contribution to the Faculty](#)

18. Mars 2022 (se V-sak 4 for samtlige sakspapirer: [Innkalling til møte i fakultetsstyret 18. mars 2022 - Det samfunnsvitenskapelige fakultet \(uio.no\)](#))

Dimensjonering av ARENA senter for europaforskning var vedtakssak på FS møte. Dekanens fagstrategiske vurdering av ARENA, samt senterleders redegjørelse for mulighetene for samarbeidsrelasjoner mellom ARENA og øvrige enheter ved fakultetet var vedlagt saken, sammen med flere andre dokumenter.

Vedtaksforslaget bygget på den fagstrategiske vurderingen og lød som følger:

Fakultetsstyret godkjenner at ARENA Senter for europaforskning videreføres som selvstendig senter under fakultetet uten nye engangsoverføringer eller varige endringer i fakultetets fordelingsmodell. Fakultetsstyret forutsetter at ARENAs virksomhet og aktiviteter planlegges på bakgrunn av de føringer og økonomiske rammer som framgår av årlig disponeringsskriv.

I møtet ble følgende alternative vedtaksforslag fremmet:

Fakultetsstyret godkjenner at ARENA Senter for europaforskning videreføres som selvstendig senter under fakultetet. ARENAs merforbruk ved utgangen av 2021 på 4 millioner kroner slettes, som en engangsføreteelse. ARENA gis en midlertidig styrking av basis på en million kroner årlig i fire år.

Fakultetsstyret forutsetter at ARENAs virksomhet og aktiviteter planlegges på bakgrunn av de føringer og økonomiske rammer som framgår av årlig disponeringsskriv.

Dekanens vedtaksforslag fikk fire stemmer, mens det alternative vedtaksforslaget fikk sju stemmer.

Lenke opp:

[Dekanens fremleggsnotat, datert 10.mars 2022](#)

[Dekanens fagstrategiske vurderinger av ARENA, datert 10.mars 2022](#)

[Senterleders redegjørelse for muligheter for samarbeid med andre enheter, datert 21.februar 2022](#)

Økonomiske hensyn

ARENA er et senter organisert som en grunnenhet uten studieportefølje. To tredjedeler av inntektene til Det samfunnsvitenskapelige fakultet er generert gjennom studieplassinntekter og studiepoengsproduksjon. ARENA har ingen studieportefølje. Det vil si at ARENA er avhengig av å genere sine egne inntekter gjennom tilslag på eksternfinansierte prosjekter.

ARENAs 5-års langtidsprognose for 2024-2028 går mer eller mindre i balanse ved utgangen av 2028 (vedlegg 1). På grunn av en fratredelse er prognosen oppdatert (jfr tabell 2). ARENA ser da tilsynelatende ut til å gå i overskudd, men prognosen er ikke justert med hensyn til bortfall av inntekter og gir derfor et noe skjevt bilde av den økonomiske utviklingen. En ansettelse av en forsker finansiert av basistildelingen vil lede til et merforbruk som må dekkes inn ved at ARENAs forskere gjennom eksternfinansierte forskning genererer et tilstrekkelig stort nettobidrag til ARENAs økonomi for å dekke inn merkostnaden. Nettobidraget er den inntekten det eksternfinansierte prosjektet genererer når alle prosjektkostnader er fratrukket, herunder lønn, frikjøp, driftsmidler med videre. Et eksternfinansierte prosjekt kan normalt generere et bidrag i størrelsesorden 30% av prosjektbudsjettet på EU-finansierte prosjekter til 25% på NFR prosjekter avhengig av personalkostnadene på prosjektet.

Dersom ARENAs eksternfinansierte prosjekter ikke tilfører senteret et tilstrekkelig nettobidrag, vil senteret igjen opparbeide et akkumulert merforbruk.

Tabell 2: Langtidsprognose 2025-2028 ARENA

Smart2	BEV					BEV	BOA					BOA	Sum total
	2024	2025	2026	2027	2028		2024	2025	2026	2027	2028		
110 - Inntekter	-10,181,000	-8,149,000	-8,689,000	-8,602,000	-7,105,000	-42,726,000	-18,284,209	-17,243,458	-14,439,994	-14,012,308	-13,622,776	-77,602,744	-120,328,744
120 - Personalkostnader	16,590,505	15,043,091	12,892,681	12,779,313	10,794,299	68,099,890	5,980,587	6,500,741	4,616,384	4,278,326	4,390,000	25,766,038	93,865,928
130 - Driftskostnader	3,358,493	3,358,493	3,358,493	3,358,493	3,358,493	16,792,465	1,466,334	1,048,042	1,094,760	1,305,928	1,494,000	6,409,064	23,201,529
140 - Investeringer	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000							500,000
150 - Nettobidrag fra eksternfinansierte prosjekter	-9,762,635	-9,694,675	-8,728,850	-8,428,053	-7,738,776	-44,352,990	9,762,635	9,694,675	8,728,850	8,428,053	7,738,776	44,352,990	0
160 - Prosjektavslutning	-1,074,653					-1,074,653	1,074,653					1,074,653	0
170 - Overført fra i fjor	-1,549,455					-1,549,455							-1,549,455
Sum total	-2,518,745	657,909	-1,066,675	-792,247	-590,984	-4,310,742	0	0	0	0	0	0	-4,310,742

Juridiske hensyn

Hovedregelen for tilsetning i rene forskerstillinger er tilsetning på eksternfinansierte prosjekter (oppdragsprosjekter eller bidragsprosjekter) med begrenset varighet. Tilsetningsforholdet avgrenses da i tid, tematisk og økonomisk, og arbeidskontrakten er tilsvarende avgrenset.

Ifølge Lov om statens ansatte mv. (statsansatteloven) § 19 kan arbeidsgiver gå til oppsigelse i følgende tilfelle:

«Etter statsansatteloven § 19 første ledd kan statsansatt sies opp når oppsigelsen er saklig begrunnet i virksomhetens forhold. Dette er i hovedsak en videreføring og en klargjøring av gjeldende rett etter tjenestemannsloven. Ordlyden «virksomhetens forhold» dekker fire ulike situasjoner;

- statens virksomheter får generelle kutt i bevilgningene,
- oppgaver faller bort som følge av omstilling og effektivisering,
- finansiering av eksternt finansierte stillinger opphører, og
- ansatte ikke ønsker å følge med ved geografisk flytting.» (Ref. Statens personalhåndbok 2.6.3 Oppsigelse på grunn av virksomhetens forhold)

Fakultetet har bedt Avdeling for organisasjon og personal ved Seksjon for personalpolitikk og arbeidsrett vurdere de juridiske konsekvensene av fast tilsetting av en forsker på basistildelingen med henblikk på eventuelt bortfall av finansiering. Utredningen er i sin helhet vedlagt (vedlegg2).

Avdeling for organisasjon og personal har blant annet uttalt følgende: «UiO som juridisk person er utad ansvarlig for alle arbeidsforhold hvor UiO er arbeidsgiver. Hvorvidt et arbeidsforhold er knyttet til en stilling på et senter eller i sentraladministrasjonen spiller i denne sammenhengen ingen rolle. Dersom en lokal enhet ved UiO ikke lenger har store nok budsjetter til å lønne alle sine ansatte, så vil den enkelte ansatte fortsatt kunne saksøke UiO som sådan for å kreve sin rett til å jobbe og få lønn. I siste instans vil derfor UiO på et overordnet nivå måtte overta lønnskostnadene til en ansatt, selv om den lokale enheten hvor vedkommende er ansatt ikke har råd til dette. I første omgang – hva gjelder den interne plasseringen av kostnadsansvaret – vil ansvaret for lønnskostnader falle på den overordnede enheten, typisk fakultetet. Den overordnede enheten har derfor en egeninteresse i å sørge for at underordnede enheter har budsjettmessig dekning for alle sine ansettelse. Dette gjør seg altså gjeldende i større grad for faste og/eller internfinansierte stillinger enn for midlertidige og/eller eksterntfinansierte stillinger.»

Det fremstår som klart at fakultetet vil overta det økonomiske ansvaret for en basisfinansiert forsker dersom ARENA ikke skulle være i stand til å sikre et tilstrekkelig nettobidrag fra sin eksterne prosjektportefølje. I praksis betyr det at fakultetets øvrige institutter, som alle driver med begge universitetets hovedoppgaver, forskning og undervisning, vil være forpliktet til å finansiere forskerstilling(e) gjennom sine inntekter. Tilsetting av en fast basisfinansiert forskerstilling ved ARENA innebærer en økonomisk risiko som bæres av hele fakultetet. De øvrige grunnenheters inntekter er blant annet generert av utdanningsvirksomheten og studiepoengsproduksjonen, og de har både forsknings- og undervisningsoppgaver. Økte overføringer til ARENA flytter derfor midler fra undervisning til forskning.

Oppsummering

Fakultetsstyret er hele fakultetets styre og bør ikke treffe prinsipielt viktige beslutninger kun med utgangspunkt i én av fakultetets grunnenheters ønsker og behov. ARENA ønsker å lyse ut en fast basisfinansiert forskerstilling. En slik tilsetting er forbundet med økonomisk risiko pga ARENAS avhengighet av nettobidrag fra eksternt finansierte virksomhet. Denne risikoen bæres imidlertid ikke av ARENA alene, men av hele fakultetet, dvs. alle fakultetets grunnenheter. Dekanen ser ikke at det

foreligger gode fagstrategiske grunner til at fakultetsstyret skal påføre fakultetets øvrige grunnenheter den risikoen som er forbundet med utlysning (og ansettelse) av en fast basisfinansiert forskerstilling ved ARENA.

Dekanen vil derfor fraråde å godkjenne utlysning av en fast forskerstillinger finansiert av basistildelingen.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret avviser ARENAs anmodning om utlysning og tilsetting i fast forskerstilling finansiert av basistildeling.

Anne Julie Semb
dekan

Kari Marie Pound Davies
fungerende fakutetsdirektør

Vedlegg:

1. Budsjett 2024 og langtidsprognose 2025 – 2028 for ARENA Senter for europaforskning
2. Notat fra Avdeling for organisasjon og personal, Seksjon for personalpolitikk og arbeidsrett